

Rendészeti feladatokat ellátó személyek

Kovács Sándor

Személyek köre, szervezete

A közrend a nemzet felemelkedését szolgáló alapérték. A közrend és a közbiztonság fenntartásához elengedhetetlen a rendészeti feladatokat ellátó személyekkel való együttműködés. Egységes szabályozás és követelményrendszer szükséges az állami és önkormányzati alkalmazásban álló közszolgálati tisztviselők és közalkalmazottak, valamint egyéb foglalkoztatási jogviszonyban álló rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységének szabályozása és rendszerbe helyezése érdekében. Egységes a jogi szabályozás azon szervezetek és személyek vonatkozásában, amelyek – a rendvédelmi szerveken túlmenően – rendészeti jellegű tevékenységet is ellátnak, és ennek során kényszerítő eszközök és intézkedések alkalmazására jogosultak.

Ebbe a körbe tartozik:

- a *személy- és vagyonőr*;
- a *fegyveres biztonsági őrség*, valamint
- a *rendészeti feladatokat ellátó személyek*:
 - a természetvédelmi őr;
 - a rendészeti feladatot ellátó erdészeti szakszemélyzet;
 - a rendészeti feladatot ellátó jogosult erdészeti szakszemélyzet;
 - az erdővédelmi szolgálat tagja;
 - a halőr;
 - a hivatásos vadász;
 - a hegységőr;
 - a közterület-felügyelő;
 - az önkormányzati természetvédelmi őr, továbbá
 - a mezőőr.

Jelenleg különböző ágazati törvények tartalmaznak rendelkezéseket az állampolgárok alapjogait is érintő intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozóan. A jogbiztonság előmozdítása érdekében az azonos tárgykört érintő szabályok egy áttekinthető és azonos szempontok alapján kialakított jogi szabályozásban – a *rendészeti törvényben* – jött létre.

A rendészeti feladatokat ellátó szervek tagja esetében egységes kritériumokat határoz meg az előéleti követelményrendszer. Egységes módon követeli meg az alkalmazottak tekintetében az előéleti és alkalmazási feltételeket, kijelölve azt a személyi kört, amely rendészeti feladatokat ellátó szerv tagja lehet. Az egységes előéleti szabályozást az indokolja, hogy a rendészeti feladatokat ellátó szervek tagjai az állam által biztosított legális erőszak-monopólium alkalmazásának lehetőségével rendelkeznek.

Lehetőséget biztosít valamennyi rendészeti feladatot ellátó szerv tagja számára, hogy tevékenysége során intézkedéseket és kényszerítő eszközöket alkalmazzon. A nem állami szervek által igénybe vehető intézkedések és kényszerítő jellegű eszközök alkalmazásának körét leszűkíti, míg a közhatalmi tevékenységet végzők esetében pontosan meghatározza azok alkalmazásának feltételeit.

1. táblázat: Alkalmazás szerinti csoportosítás

Rendészeti feladatokat ellátó szerv	Állami vagy önkormányzati alkalmazásban áll	Nem áll állami vagy önkormányzati alkalmazásban
1. Természetvédelmi őr	+	-
2. Erdészeti szakszemélyzet tagja	+	+
3. Jogosult erdészeti szakszemélyzet tagja	+	+
4. Erdővédelmi szolgálat tagja	+	-
5. Halőr	+	+
6. Hivatásos vadász	+	+
7. Hegyőr		+
8. Közterület-felügyelő	+	-
9. Önkormányzati természetvédelmi őr	+	-
10. Mezőőr	+	-

Forrás: szerző saját szerkesztése

Alkalmazási feltételek

A rendészeti feladatokat ellátó személy, valamint személy- és vagyonőr az a magyar állampolgár – személy- és vagyonőr, hegyőr, mezőőr esetében a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személy is – lehet, aki a 18. életévét betöltötte, cselekvőképes, a feladata ellátásához e törvényben és jogszabályban előírt képesítési feltételekkel rendelkezik.

A jogviszony létesítésekor a leendő foglalkoztatott kötelessége igazolni – hatósági erkölcsi bizonyítvánnyal –, hogy nincsen vele szemben az alkalmazást kizáró ok. A foglalkoztatási jogviszony fennállása alatt foglalkoztatottnak be kell jelentenie a vele szemben fennálló kizáró okokat. A leendő foglalkoztatott köteles igazolni, hogy az e törvényben meghatározott feltételeknek megfelel, valamint azt, hogy nem áll fegyveres szerv hivatásos állományú tagjának foglalkoztatását kizáró foglalkoztatástól eltiltás hatálya alatt.

Jogszabály pontosan meghatározza azon bűncselekmények körét, amelyek elkövetése esetén nem létesíthető jogviszony, illetve azokat az időpontokat, amelyek elteltét követően jogviszony létesíthető.

A rendészeti feladatokat ellátó személy köteles a meghatározott kizáró okot a munkáltató részére haladéktalanul bejelenteni. A kizáró okok ellenőrzése során a rendőrség a büntettek nyilvántartásából, a hátrányos jogkövetkezmények alatt álló, büntetlen előéletű személyek nyilvántartásából, valamint a büntetőeljárás hatálya alatt állók nyilvántartásából jogosult közvetlen hozzáféréssel adatokat átvenni és kezelni.

A foglalkoztatás megkezdését követően a rendőrség évente ellenőrzi az alkalmazást kizáró okok fennállását. Ha a rendőrség az ellenőrzés során megállapítja, hogy a rendészeti feladatokat ellátó szerv tagja esetében az alkalmazást kizáró körülmény áll fenn, akkor az egyidejű tájékoztatás mellett a rendőrség visszavonja az igazolványát. Abban az esetben, ha a rendőrség az éves ellenőrzésen kívül szerez tudomást a rendészeti feladatokat ellátó szerv tagjával szemben fennálló kizáró okról, akkor felhívja a munkáltatót a jogviszony megszüntetésére, a szolgálati igazolvány és a szolgálati jelvény bevonására, majd a rendőrség részére történő átadásra.

Abban az esetben, ha a rendészeti feladatokat ellátó szerv tagjával szemben a feladatai jogellenes ellátása miatt szabálysértési vagy büntetőeljárást indítanak, akkor az eljárás befejezéséig – az ártatlanság vélelmére figyelemmel – a munkáltató a szolgálati igazolványt és a szolgálati jelvényt bevonja, valamint a foglalkoztatási jogviszonyt felfüggeszti. Ebben az esetben indokolatlan az eljárás befejezése előtt a szolgálati igazolvány és a szolgálati jelvény rendőrség által történő végleges visszavonása. Ha a rendőrség ebben az esetben véglegesen visszavonná a szolgálati igazolványt és a szolgálati jelvényt, akkor egy felmentő ítélet esetén újra ki kellene azt adni, így viszont ideiglenesen a munkáltató őrzi meg. Az eljárás befejezésének eredményétől függően, felmentés esetén a munkáltató visszaadja a foglalkoztatottnak a szolgálati igazolványt és a szolgálati jelvényt, valamint tovább foglalkoztatja, ha elmarasztalják, akkor a munkáltató

a szolgálati igazolványt és a szolgálati jelvényt átadja a rendőrségnek, és megszünteti a foglalkoztatási jogviszonyt.

A *rendőrség* – az elkövetett bűncselekmény jellege, az elkövetett bűncselekmény és a jogviszony közötti összefüggés, valamint a munkáltató javaslata alapján kialakított – *egyétértésével* a kizáró okoktól a *munkáltató eltekinthet*, amely alapján az érintett személy foglalkoztatható.

Intézkedési kötelezettség

A hivatalból történő eljárás kötelezettsége szerint a rendészeti feladatokat ellátó szerv tagja minden olyan esetben köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha olyan tény vagy körülmény jut tudomására, amely beavatkozást igényel. A rendészeti feladatokat ellátó személy *köteles intézkedni* vagy intézkedést kezdeményezni, ha illetékességi területén, a törvényben meghatározott feladatai ellátása során jogszabálysértő tény, tevékenységet, mulasztást észlel, vagy olyan tény, tevékenységet, mulasztást hoznak tudomására, amely törvényben meghatározott feladatai ellátásával összefüggő ügyben beavatkozást tesz szükségessé.

A rendészeti feladatokat ellátó személy köteles a – törvényben meghatározott feladataival összefüggésben – hozzá fordulónak a tőle elvárható *segítséget, illetve felvilágosítást* megadni.

Az általános érvennyel meghatározott segítségnyújtási és felvilágosításadási kötelezettség határait oly módon vonja meg, hogy azt a rendészeti feladatokat ellátó szerv tagja az ágazati törvényekben meghatározott feladataival összefüggő segítség megadására korlátozza. A rendészeti feladatokat ellátó szerv tagjának felvilágosításadási kötelezettségének tartalma pontosan nem határolható be. Meg kell tagadni azonban, ha a kérés teljesítése jogszabályba ütközik, továbbá, ha az az ágazati törvényben meghatározott feladatai ellátását, illetőleg az intézkedés végrehajtását késlelteti, vagy más módon veszélyezteti.

Intézkedés kikényszerítése

A rendészeti feladatokat ellátó szerv tagja által alkalmazott intézkedések többsége az intézkedéssel érintett személy valamely jogának korlátozását eredményezi. A jogkorlátozásra tekintettel garanciális szabályként konkretizálja a törvényhez kötöttség elvét. Kimondja, hogy az alapvető jogok, így különösen a testi

sérthetetlenséghez, a személyes szabadsághoz, a tulajdonhoz fűződő jogok csak törvény rendelkezései szerint korlátozhatók. Az intézkedés, illetőleg a kényszer alkalmazása során kerülni kell a sérülés okozását, az emberélet kioltását.

Az intézkedés által elérni kívánt cél általában több módon elérhető, ennek megfelelően a rendészeti feladatokat ellátó szervek tagja számára biztosítani kell a mérlegelés lehetőségét. Több lehetséges és alkalmas intézkedés, valamint kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

A cél eléréséhez szükséges intézkedések és kényszereszközök kiválasztásához nyújt támpontot a szükségesség és arányosság alapelve. E szerint a rendészeti feladatokat ellátó szerv tagjának a rendelkezésére álló lehetőségek közül azt kell kiválasztania, amely a legkisebb jogkorlátozással, a legkisebb sérüléssel vagy károkozással biztosítja az intézkedés eredményességét. A szükségesség és arányosság elve a hazai és a külföldi jogirodalomban egyaránt ismert jogelv. Közelebbi körülírására azonban nincs mód, mert egyedi esetben a rendészeti feladatokat ellátó szerv tagja fellépésének törvényessége mindig csak a konkrét helyzet tényeinek és körülményeinek ismeretében ítéltető meg.

A rendészeti feladatokat ellátó szervek tagja által alkalmazott intézkedés eredményessége nem függhet az érintett belátásától, ezért szükség esetén kikényszeríthető. A kikényszerítés az intézkedéssel, illetőleg az intézkedő rendészeti feladatokat ellátó szerv tagjával szemben megnyilvánuló passzív vagy aktív ellenállás leküzdését jelenti, többnyire személyi szabadság átmeneti korlátozása révén.

A rendészeti feladatokat ellátó szerv tagja az ágazati törvényben meghatározott feladatai ellátása céljából meghatározott feltételek mellett mást felszólíthat arra, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön. Ha az érintett a felszólításnak nem tesz eleget vagy egyéb módon ellenszegül, az intézkedés eredményességét kényszerítő eszközök alkalmazásával is köteles biztosítani. A kényszerítő eszköz alkalmazása előtt – ha az intézkedés célját nem veszélyezteti – előzetesen figyelmezteti az intézkedés alá vont személyt, hogy kényszerítő eszköz alkalmazására kerül sor. Az intézkedés eredményessége, tehát ha felszólításra nincs mód, e nélkül is biztosítható. A felszólítás megelőzi a kényszerítést.

A rendészeti feladatokat ellátó személy törvényben meghatározott feladatainak ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat az e törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.

A törvényi meghatározottság elve érvényesül a kényszerítő eszközök tekintetében is, mivel a rendészeti feladatokat ellátó szerv tagja figyelemmel arra, hogy köztisztviselői, közalkalmazotti más foglalkoztatási jogviszonyban áll kizárólag a törvényben meghatározott kényszerítő eszközöket alkalmazhatja.

A rendészeti feladatokat ellátó szerv tagja által alkalmazható kényszerítő eszközt bosszú, megtorlás céljára nem szabad alkalmazni. A kényszerítő eszköz alkalmazása nem büntetés, hanem az intézkedés kikényszerítésére, az azzal szemben megnyilvánuló aktív vagy passzív ellenállás leküzdésére szolgál. Ebből fakadóan további alkalmazásának nincs helye, ha az ellenállás megtört, s ily módon a rendészeti feladatokat ellátó személy által alkalmazott intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

A vegyi eszköz alkalmazására csak abban az esetben kerülhet sor, ha az intézkedés alá vont személy ellenállása testi kényszer alkalmazásával nem törhető meg.

Az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendészeti feladatokat ellátó személy gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló erről értesüljön.

Hivatalból fellépés módja

A rendészeti feladatokat ellátó személyt az intézkedés során

- a külön jogszabályban meghatározott egyen- vagy formaruhája;
- a szolgálati igazolványa és
- a szolgálati jelvénye igazolja.

A rendészeti feladatokat ellátó személy a feladatai ellátása során mindig köteles szolgálati igazolványát magánál tartani. Ennek megfelelően tartalmilag a rendelkezés arra irányul, hogy az intézkedések, eljárások során minden esetben kétséget kizáróan azonosítani lehessen az eljáró rendészeti feladatokat ellátó szerv tagját.

A rendészeti feladatokat ellátó szerv tagja az *intézkedés megkezdése előtt*, minden esetben köteles nevét, a rendészeti feladatokat ellátó szervhez tartozását, az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ez alól egyetlen eset kivétel, nevezetesen, ha ez az intézkedés eredményességét veszélyezteti, mert például

azonnali fellépés szükséges. Ebben az esetben az *intézkedés befejezésekor* kell a szolgálati igazolványát felmutatni.

Ugyancsak köteles az intézkedés alá vont személyt *tájékoztatni a törvény szerinti panasz lehetőségéről* és az előterjesztésre nyitva álló határidőről.

A rendészeti feladatokat ellátó szerv tagja az intézkedése során köteles egységes formaruhát viselni – amely egyben igazolja hivatalos jellegét – a hivatásos vadász kivételével, akiknek a tevékenységükhöz kapcsolódó ruházata hosszú múltra tekint vissza. Ennek megfelelően a hivatásos vadász az ágazati törvényben meghatározott feladatai ellátása során az ott meghatározott formaruhát viseli, valamint a szolgálati igazolványával és a szolgálati jelvényével azonosítja magát.

2. táblázat: Szolgálati igazolvány kiadása, nyilvántartása

Szolgálati igazolvány		
Rendészeti feladatokat ellátó szerv	Szolgálati igazolványt kiadó, nyilvántartó szerv	Személyes adatokat szolgáltató szerv
1. Természetvédelmi őr	ORFK	Természetvédelmi hatóság
2. Erdészeti szakszemélyzet tagja	ORFK	–
3. Jogosult erdészeti szakszemélyzet tagja	ORFK	–
4. Erdővédelmi szolgálat tagja	ORFK	Erdészeti hatóság
5. Halőr	ORFK	Halászati hatóság
6. Hivatásos vadász	ORFK	Vadászati hatóság
7. Hegyőr	ORFK	Hegybíró
8. Közterület-felügyelő	ORFK	Közterület-felügyelet szabályozásáért felelős miniszter
9. Önkormányzati természetvédelmi őr	ORFK	Természetvédelmi hatóság
10. Mezőőr	ORFK	Mezőgazdasági igazgatási szerv

Forrás: a szerző saját szerkesztése

Alkalmazható intézkedések

Épület, létesítmény és egyéb vagyontárgy őrzése, jogellenes cselekmény folytatásának megakadályozása

A rendészeti feladatokat ellátó személy jogosult törvényben meghatározott feladataival összefüggő jogellenes cselekmény, szabálysértés, bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a cselekmény abbahagyására felszólítani, valamint a cselekmény folytatásában megakadályozni.

A rendészeti feladatokat ellátó személy feladata ellátásakor, az általa védett vagyon őrzése során az érintett épületet vagy építményt lezárhatja, az oda illetéktelenül belépni kívánó személy belépését megakadályozhatja, valamint az illetéktelenül ott-tartózkodókat eltávolíthatja.

A rendészeti feladatokat ellátó személy az intézkedés végrehajtása, valamint az ellenszegülés megtörése érdekében

- testi kényszert és
- vegyi eszközt

alkalmazhat, ha a tetten ért személy felszólítás ellenére a cselekményét folytatja, illetőleg a felhívásnak nem tesz eleget.

A rendészeti feladatokat ellátó szerv tagja, függetlenül attól, hogy köztisztviselői, közalkalmazotti vagy más foglalkoztatási jogviszonyban áll jogosult arra, hogy a jogellenes cselekmény folytatását megakadályozza, valamint terület, épület, létesítmény és egyéb vagyontárgy őrzését ellássa, és ennek megfelelően testi kényszert és vegyi eszközt alkalmazhat. A rendészeti feladatokat ellátó szerv tagja a tevékenysége során elsősorban vagyonvédelmi feladatokat lát el.

A tetten ért személy visszatartása

Valamennyi rendészeti feladatokat ellátó személy a szolgálata ellátása során jogosult:

- a törvényben meghatározott feladatával összefüggő jogellenes cselekmény elkövetésén tetten ért személyt, ha nem igazolja személyazonosságát, továbbá
- a jogszabály szerint lefoglalható, bizonyítékként felhasználható, valamint a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas dolog kiadását megtagadó személyt legfeljebb két óra időtartamra visszatartani.

A rendészeti feladatot ellátó szerv *valamennyi tagja* tehát a tetten ért személyt, ha nem igazolja személyazonosságát, a rendőrség megérkezéséig visszatarthatja, és ennek során testi kényszerszert és kényszerítő eszközt alkalmazhat.

Az előállításra jogosult rendészeti feladatokat ellátó személyek:

- természetvédelmi őr;
- az erdővédelmi szolgálat tagja;
- a halászati őr;
- a közterület-felügyelő;
- az önkormányzati természetvédelmi őr;
- a mezőőr

a fentiekben túlmenően arra is jogosultak, hogy ha a tetten ért személy az előállításnak ellenszegül vagy az előállítás egyéb okból nem hajtható végre legfeljebb *két óra* időtartamra visszatartsák.

A visszatartás azonban legfeljebb csak a megkezdett intézkedést segítő, illetve azt átvevő és tovább folytató megérkezéséig tarthat:

- a rendészeti feladatokat ellátó személyek tekintetében amennyiben a jogellenes cselekmény elkövetésén tetten ért személy nem igazolja személyazonosságát, ez a rendőrség;
- lefoglalható, bizonyítékként felhasználható, valamint a támadásra vagy az önveszély okozására alkalmas dolog kiadását megtagadó személy esetén ez lehet a kollégájának segítségére érkező másik rendészeti feladatokat ellátó személy;
- a tetten ért személy esetében, amennyiben az előállításra jogosult rendészeti feladatot ellátó személy előállításának ellenszegül, vagy az előállítás egyéb okból nem hajtható végre, a szélesebb jogosítványokkal felruházott rendőrség.

A tetten ért személy visszatartása intézkedés végrehajtása érdekében rendészeti feladatokat ellátó személy *testi kényszerszert és vegyi eszközt*, míg az előállításra jogosult rendészeti feladatot ellátó személy az előállításnak történő ellenszegülés megtörése, a szökés megakadályozása érdekében *bilincset alkalmazhat*.

A rendészeti feladatokat ellátó személy jogosult a *bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt* – az intézkedésre jogosult (rendőr vagy rendészeti feladatot ellátó) értesítése mellett, annak megérkezéséig, de – legfeljebb *két óra időtartamra visszatartani*.

Dolog ideiglenes elvétele

Figyelemmel arra, hogy rendészeti feladatokat ellátó szervek tagjai elsődlegesen vagyónvédelmi feladatokat látnak el – függetlenül attól, hogy köztisztviselői, közalkalmazotti vagy más foglalkoztatási jogviszonyban állnak –, biztosított kell legyen számukra, hogy a helyszínen a törvényekben meghatározott dolog ideiglenesen elvegyenek. Ezek a tárgyak a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény, a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló törvény vagy a büntetőeljárásról szóló törvény alapján lefoglalhatók, bizonyítékként felhasználhatók, valamint a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmasak. Ezeket a dolgokat ideiglenesen – elismervény ellenében – elveszik, majd ezt követően a rendőrségnek, a jogosultnak vagy az eljáró hatóságnak, rendőrségnek átadják.

A rendészeti feladatokat ellátó személy a dolog birtoklásával gyanúsítható személyt felszólíthatja a jogellenesen szerzett dolog átadására.

A dolog ideiglenes elvétele intézkedés végrehajtása érdekében a rendészeti feladatokat ellátó személy testi kényszert és vegyi eszközt mint kényszerítő eszközt alkalmazhat.

Igazoltatás

A rendészeti feladatokat ellátó személyek:

- a törvényben meghatározott feladataival összefüggő jogellenes cselekmény elkövetésével gyanúsítható személyt, valamint
- azon szabálysértés esetén, amely tekintetében helyszíni bírság kiszabására jogosultak, az annak elkövetésével gyanúsítható személyt a személyazonosságának megállapítása érdekében igazoltathatják.

A személyazonosság igazolására alkalmas minden olyan hatósági igazolvány, amely a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló törvényben foglalt követelményeknek megfelel. A rendészeti feladatokat ellátó szerv tagja az általa ismert vagy más jelen lévő, ismert személy közlését is elfogadhatja igazolásként.

Az igazoltatás – az igazoltatás okának egyidejű közlésével – csak a személyazonosság megállapításához szükséges ideig tarthat.

A rendészeti feladatokat ellátó személy az igazoltatás során feljelentés meg-
tétele, törvényben meghatározott feladatok ellátása, büntető-, valamint szabálysértési vagy közigazgatási hatósági eljárás megindítása céljából az igazoltatott személy

- természetes személyazonosító adatait,
- lakó- vagy tartózkodási helyének, ennek hiányában szálláshelyének adatait kezeli.

Ha az igazoltatást követően nem indul eljárás, akkor az igazoltatás során nyert fenti adatokat a rendészeti feladatokat ellátó személy törli.

A közterület-felügyelő a fentiekén túl, egyéb jogszerű intézkedés céljából is jogosult igazoltatásra.

Ruházat, csomag és jármű átvizsgálása, valamint jármű feltartóztatása

A rendészeti feladatokat ellátó személy a törvényben meghatározott feladatkörébe tartozó jogellenes cselekmény, valamint azon szabálysértések esetén, amellyel kapcsolatban helyszíni bírság kiszabására jogosult, a szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy ruházatát kizárólag az érintett személy beleegyezésével – az ideiglenesen elvehető dolgok körében meghatározottak elvétele érdekében – átvizsgálhatja.

A tetten ért személy előállítására jogosult, rendészeti feladatokat ellátó személy az érintett személyt – előzetes figyelmeztetés után – beleegyezése nélkül is átvizsgálhatja a támadásra vagy az önveszély okozására alkalmas, valamint az ideiglenesen elvehető dolgok körében meghatározottak elvétele érdekében.

A rendészeti feladatokat ellátó személy a törvényben meghatározott feladatkörébe tartozó jogellenes cselekmény, valamint azon szabálysértések esetén, amellyel kapcsolatban helyszíni bírság kiszabására jogosult a szabálysértés vagy bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személy csomagját és az elkövetéshez használt járművet – dolgok felkutatása vagy biztosítása érdekében – átvizsgálhatja, és a dolgok ideiglenes elvételére vonatkozó intézkedést alkalmazhatja.

A rendészeti feladatokat ellátó személy az illetékességi területén átvizsgálás céljából a járművet megállíthatja, ha alaposan feltételezhető, hogy a jogellenesen megszerzett dolog így fellelhető.

A rendészeti feladatokat ellátó személy a meghatározott intézkedés végrehajtása, valamint az ellenszegülés megtörése érdekében a testi kényszersert és vegyi eszközt mint kényszerítő eszközt alkalmazhatja.

A tetten ért személy előállítása

Az előállításra jogosult – közszolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyban álló – rendészeti feladatokat ellátó személy jogosult a tetten ért személyt

- bűncselekmény vagy
- azon szabálysértési elzárással is büntethető szabálysértés esetén, amely tekintetében helyszíni bírságot szabhat ki

az eljárás lefolytatása érdekében haladéktalanul előállítani – természetvédelmi őr kivételével – a helyi rendőri szervhez, vagy a rendőrséggel egyeztetett helyszínen a rendőrség részére átadni.

Tehát az elzárással is büntethető tulajdon elleni szabálysértés elkövetőjével szemben a természetvédelmi őr, az önkormányzati természetvédelmi őr, az erdővédelmi szolgálat tagja, a közterület-felügyelő, a mezőőr és a halászati őr állami alkalmazásban álló tagjai helyszíni bírság kiszabására is jogosultak.

A természetvédelmi őr kivételével – közszolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyban álló – az előállításra jogosult rendészeti feladatokat ellátó személynek ellenszegülés esetén az előállításhoz a Rendőrségről szóló törvény szerint a rendőrség segítségét kell kérnie.

Az előállításra jogosult rendészeti feladatokat ellátó személy a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén a bíróság elé állítás során az ott meghatározott módon az eljárásban részt vesz.

Az előállításra jogosult rendészeti feladatokat ellátó személy az előállítás során az ellenszegülés megtörése, a szökés megakadályozása érdekében testi kényszersert és vegyi eszközt mint kényszerítő eszközt, valamint bilincset alkalmazhat.

A rendészeti feladatokat ellátó személy az előállítás alapjául szolgáló helyszíni intézkedés során beszerzett bizonyítékokat a rendőrség részére átadja.

Az előállításra jogosult rendészeti feladatokat ellátó személy az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de

- a rendőrséghez történő előállítás során legfeljebb *négy órán* át,

- a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló törvény szerint a helyszíni bírság kiszabására jogosultak által történő bíróság elé állítás során legfeljebb *nyolc órán* át korlátozhatja.

Az előállítás időtartamát az előállításra jogosult rendészeti feladatokat ellátó személy intézkedésének a kezdetétől kell számítani. Az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.

A kényszerítő eszközök és a szolgálati lőfegyver birtoklásának szabályai

Alapesetben a rendészeti feladatokat ellátó szerv tagja a tevékenysége során csak testi kényszerít és vegyi eszközt alkalmazhat, az intézkedés kikényszerítése és az ellenszegülés megtörése érdekében. Az ágazati törvényekben meghatározott feladatai ellátása során azonban indokolt a rendészeti feladatokat ellátó szerv tagja számára – függetlenül attól, hogy köztisztviselői vagy közalkalmazotti jogviszonyban – egyéb kényszerítő eszközt is biztosítani.

Törvényben meghatározott feladatai ellátása során a rendészeti feladatokat ellátó személy:

- az intézkedés kikényszerítése céljából vegyi eszközt,
- kizárólag önvédelmi célból szolgálati kutyát, valamint rendőrbotot tarthat magánál.

Az előállításra jogosult közszolgálati vagy közalkalmazotti jogviszonyban álló rendészeti feladatokat ellátó személy az előállításnak ellenszegülő személy támadásának, valamint szökésének megakadályozása érdekében bilincset tarthat magánál.

A lőfegyverek esetében indokolt az ágazati törvényekben meghatározott feladatok ellátásához lőfegyvert biztosítani. A lőfegyver birtoklását az indokolja, hogy a szabályozás szerint a lőfegyver tartására jogosultak körének egy része terménymegővási feladatokat lát el, és e feladata ellátása során a lőfegyvert használja a kártékony tevékenységet folytató állatok elriasztására. A lőfegyver tartására jogosultak másik körébe tartoznak azok a személyek, akik tevékenységüket az erdőben fejtik ki, és ennek során adott esetben indokolt lehet a lőfegyver használata (például hivatásos vadász, kegyelemlövéshez).

A település közigazgatási területének belterületnek nem minősülő, elsősorban mezőgazdasági, erdőművelési célra szolgáló részén, szolgálati feladatainak ellátása során nyíltan viselve

- a mezőőr, valamint a hegyőr, a halászati őr, jogszabályban meghatározott közegészségügyi okból, a légi közlekedés biztonsága, valamint az okszerű mezőgazdasági termelés biztosítása érdekében meghatározott állatok riasztása, elejtése, gyérítése és állományának szabályozása érdekében sörétes löfegyvert;
- az erdővédelmi szolgálat tagja, a rendészeti feladatokat ellátó erdészeti szakszemélyzet, a rendészeti feladatokat ellátó jogosult erdészeti szakszemélyzet, természetvédelmi őr önvédelmi célból, a hivatásos vadász nagyvad utánakeresése során a kegyelemnövéshöz maroklőfegyvert;
- a hivatásos vadász a sérült vagy sebzett nagyvad elejtése érdekében vadászlőfegyvert tarthat magánál.

Az intézkedéssel, kényszerítő eszköz alkalmazásával szembeni panasz

Jelentési kötelezettség

A rendészeti feladatokat ellátó szerv tagja, valamint a személy- és vagyonőr – a vonatkozó törvényben¹ meghatározottak szerint – írásbeli jelentést köteles készíteni – a lehető legrövidebb időn belül – a munkáltatója számára. A rendészeti feladatokat ellátó szerv tagja, valamint a személy- és vagyonőr által alkalmazott intézkedések és kényszerítő eszközök tekintetében előírás a jelentéstételi kötelezettség. Az intézkedés vagy kényszerítő eszköz alkalmazója az alkalmazást követően haladéktalanul szóban jelenti a munkáltatónak az intézkedés vagy kényszerítő eszköz alkalmazását.

Az intézkedés vagy kényszerítő eszköz alkalmazását követően a rendészeti feladatokat ellátó személy, valamint a személy- és vagyonőr – *két napon* belül – írásban jelentést készít a munkáltatója részére. A jelentés alapján a munkáltató kötelessége az intézkedés és kényszerítőeszköz-alkalmazás jogszerűségének a kivizsgálása.

¹ 2012. évi CXX. törvény.

A rendőrség külön ellenőrzés keretében bármikor bekérheti a munkáltató által lefolytatott kivizsgálás iratanyagát, vagy a rendőrséghez beérkezett panasz alapján lefolytatja a szükséges eljárást.

Az írásbeli jelentés tartalmazza:

- a) annak a személynek a nevét, akivel szemben az intézkedést vagy kényszerítő eszközt alkalmazták,
- b) az intézkedés vagy kényszerítő eszköz
 - ba) alkalmazásának helyszínét,
 - bb) alkalmazásának időpontját,
 - bc) alkalmazásának időtartamát,
 - bd) alkalmazásával szembeni ellenszegülés módját,
 - be) típusát,
 - bf) alkalmazásának rövid leírását,
- c) a kényszerítő eszköz alkalmazása során okozott sérülés bekövetkezését és leírását, esetleges egészségügyi ellátás esetén a mentőtiszt vagy orvos nevét, amennyiben elszállították a sérültet, akkor az egészségügyi intézmény megnevezését,
- d) a jogellenes magatartás abbahagyására történt-e felszólítás, ha nem, ennek mi volt az oka,
- e) a kényszerítő eszköz alkalmazására történt-e előzetes figyelmeztetés, ha nem, ennek mi volt az oka,
- f) amennyiben keletkezett anyagi kár, annak mértékét,
- g) mi történt a sérülttel, ellátására történt-e intézkedés, ha nem, ennek mi volt az oka,
- h) a támadásra használt eszköz leírását, ha támadás miatt történt a kényszerítő eszköz alkalmazása,
- i) a tanúk természetes személyazonosító adatait és lakcímét, valamint
- j) az alkalmazást lehetővé tevő valamennyi jogszabályhelyre történő hivatkozást.²

Panaszjog

Akinek a rendészeti feladatokat ellátó személy vagy személy- és vagyonőr esetében a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység

² 2012. évi CXX. törvény 22. § (3) bekezdés.

szabályairól szóló törvény szerinti kényszerítő eszköz alkalmazása jogát vagy jogos érdekét sértette:

- a személy- és vagyonőr esetében a személy- és vagyonvédelmi, valamint magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló törvényben meghatározott kamarához,
- a rendészeti feladatokat ellátó személy által foganatósított intézkedés esetén a rendőrséghez fordulhat panasszal.

A panasz elbírálására jogosultnál a panaszt a kényszerítő eszköz alkalmazásától, ha pedig a panasz előterjesztője az őt ért jogsérelemlről később szerzett tudomást, a tudomásszerzéstől számított *nyolc napon*, de legkésőbb a kényszerítő eszköz alkalmazásának időpontjától számított *három hónapon belül* lehet előterjeszteni.

A panasz elbírálására jogosult a panaszzal a beérkezését követő naptól számított *30 napon belül* – a közigazgatási hatósági eljárás szabályai szerint – dönt. A döntéssel szemben a rendészeti feladatokat ellátó személy, valamint az érintett személy – a közigazgatási hatósági eljárás szabályai szerint – jogorvoslattal élhet.